

УДК: 7А6.1

O'ZBEKISTON VA XORIJIY MAMLAKATLARDA VOQELIK SARGUZASH TURIZMINI TASHKIL ETISHNING O'ZIGA XOSLIGI VA ZAMONAVIY BOSQICHI

СПЕЦИФИКА И СОВРЕМЕННЫЙ ЭТАП ОРГАНИЗАЦИИ НАСТОЯЩЕГО
ПРИКЛЮЧЕННОГО ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ И ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАНАХ

SPECIFICITY AND THE PRESENT STAGE OF THE ORGANIZATION
OF REAL ADVENTURE TOURISM IN UZBEKISTAN AND FOREIGN COUNTRIES

Doniyor Raximovich TILLOYEV ¹

Annotasiya

Hozirgi vaqtda sayyohlik turizmi nafaqat sayyohlik bozorining istiqbolli va jadal rivojlanayotgan segmenti, balki bozorlarni kengaytirish uchun tabiiy vositadir. Maqolada mashhur tadbirda voqea turizmining roli ko'rsatilgan. O'zbekiston va xorijiy mamlakatlarda voqelik turizmining hozirgi holatini tahlil qiladi. Hozirgi vaqtda turizm nafaqat sayyohlik bozorining istiqbolli va jadal o'sib borayotgan segmenti, balki hududlarni targ'ib qilishning samarali vositasi hamdir. Maqolada hozirgi bosqichda voqea turizmining o'rni ko'rsatilgan. «Voqealar turizmi», «diqqatga sazovor marketing» terminologiyasining asosiy tushunchalari va boshqalar ko'rsatilgan.

¹ Sport faoliyati kafedrasini mudiri, ALFRAGANUS UNIVERSITY, Toshkent, O'zbekiston. e-mail: doniyortillayev784@gmail.com. ORCID: 0009-0000-8137-0879

Аннотация

Сегодня туризм является не только перспективным и быстроразвивающимся сегментом рынка услуг, но и естественным инструментом расширения рынков сбыта. В статье освещается роль событийного туризма в массовых мероприятиях анализируется современное состояние действительности туризма в Узбекистане и за рубежом. На сегодняшний день туризм является не только перспективным и быстроразвивающимся сегментом туристического рынка, но и эффективным средством продвижения регионов. В статье обозначена роль событийного туризма на данном этапе. Представлены основные понятия терминологии «событийный туризм», «привлекательный маркетинг» и др.

Annotation

Today, tourism is not only a promising and rapidly developing segment of the tourism market, but also a natural tool to expand markets. The article highlights the role of event tourism in the popular event. Analyzes the current state of reality tourism in Uzbekistan and abroad. Today, tourism is not only a promising and rapidly growing segment of the tourism market, but also an effective means of promoting the regions. The article shows the role of event tourism at the current stage. Basic concepts of "event tourism", "attractive marketing" terminology, etc. are presented.

Kalit so'zlar: voqelik turizmi, voqea sanoati, voqea boshqarish, voqea marketing, festivallar, eksklyuziv, sarguzasht turizmi, karnavallar.

Ключевые слова: событийный туризм, событийная индустрия, событийный менеджмент, событийный маркетинг, фестивали, эксклюзив, приключенческий туризм, карнавалы.

Keywords: event tourism, event industry, event management, event marketing, festivals, exclusive, adventure tourism, carnivals.

Kirish.

So'nggi yillarda respublikamizda aholi salomatligini mustahkamlash, yosh avlodning sog'lom va barkamol bo'lib voyaga yetishini ta'minlash davlat siyosati darajasiga ko'tarilgan bo'lib sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish uchun Turizm, sport va madaniy meros sohalarida davlat boshqaruvi tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi farmoni e'lon qilindi. Farmon o'z ichiga turizm, sport va madaniy meros sohalarida zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etish, ilg'or xorijiy tajribaga tayanib ushbu yo'nalishlarda infratuzilmani jadal rivojlantirish, madaniy tarixiy obyektlardan samarali foydalanish, aholiga yetarli shart-sharoitlar yaratishga qaratilgan.. DUK qoshidagi "Turizm va madaniy meros" standartlashtirish bo'yicha texnik qo'mita tomonidan "Sarguzasht turizmi. Xavfsizlikni boshqarish tizimlari. Talablar" davlat standarti ishlab chiqildi. Ushbu standart sarguzasht turizmi faoliyati provayderlari uchun xavfsizlikni boshqarish tizimining talablarini belgilaydi. O'zbekistonning sarguzasht turizmi sohasidagi salohiyatini ilgari surish borasidagi hamkorlik istiqbollari ATTA tashkiloti bilan xamkorlikda amalga oshirilmokda. ATTA 1990 yilda tuzilgan bo'lib, hozirgi kunda sarguzasht turizmi sohasining yetakchi tashkilotlaridan biri hisoblanadi. Assotsiatsiya 100 dan ziyod mamlakatdan 1 ming 300 dan ziyod a'zolari birlashtiradi. Ular orasida davlat tuzilmalari bilan bir qatorda turoperatorlar, mehmonxonalar, mustaqil jurnalistlar, asbob-uskuna ishlab chiqaruvchilar, transport va maslahat xizmatlari bilan shug'ullanadigan kompaniyalar va boshqa qator sohalar vakillari bor. A'zolik tarmog'i o'z atrofida 30 ming nafar professionalni birlashtirgan. ATTA o'z faoliyatida atrof-muhitga

zarar yetkazmaydigan turizmni (sustainable tourism) ilgari surishga jiddiy e'tibor qaratadi.

O'zbekiston davlatining ichki va tashqi turizmini rivojlantirish (2019-2025 yillar)" dasturida korsatib o'tilgan turizm dasturini amalga oshirish boshlanishi bilan O'zbekistonda turizm rivojlanishining yangi bosqichi boshlandi. Bugungi kunda O'zbekiston ichki va tashqi turizmining rivojlanishini kuzatish imkoniyati mavjud: mintaqalararo faol rivojlanish turizm sohasidagi hamkorlik, turizmning eng istiqbolli turlarini rivojlantirish; xududiy va undan tashqarida turizmni ko'rib chiqish; milliy sayyohlik mahsulotini ichki va tashqi sayyohlik bozorlariga olib chiqishni faollashtirish voqelik turizmi tadbirlari katta iqtisodiy ahamiyatga ega.

Zamonaviy voqealik sarguzasht turizmi rivojlantirish manbaalari va usullari.

Voqealar sarguzash turizmi-bu jamoat hayotidagi har qanday voqea bilan bog'liq bo'lgan muayyan vaqtda jamoatchilik fikriga qaratilgan madaniy turizmning muhim sohasidir. Voqelik-bu o'ziga xoslik, umumiy obyekt uchun ahamiyatga ega bo'lgan, shuningdek, qisqa tortishish voqealar davri bilan ajralib turadigan hodisalar to'plamidir. Voqelik sarguzasht (tadbir) asosi, infratuzilma, reklama, axborot sayyohlik markazi diqqatga sazovor joylarda o'yin-kulgi mavjudligi, bu esa o'z navbatida tashqi muhit omillari bilan doimo joylarda voqelik sarguzash turizmi rivojlanishining manbai hisoblanadi.

Voqealik va sarguzash turizmi ko'p qirrali bo'lib, har yili tasodifiy ravishda muntazam toifaga o'tadigan tadbirlar bilan amalga oshiriladi. Voqelik sar-

guzash turizmining asosiy xususiyati juda yorqin noyob daqiqalardir, shuni esda tutish lozimki, passiv sayyohlik turizmning ko'inishi passiy bo'lishi mumkin lekin yorqinlik namoyon etadi, chunki u qo'llab-quvvatlanmaydi. Bir qator tajribalar shuni ko'rsatadiki, yaqin kelajakda voqelik sarguzasht turizmida safarlar ishtirokchilari soni ekskursiya safari ishtirokchilari sonidan oshib ketadi hunki xozirgi davr mobaynida turizm sanoatining barcha obyektlari faoliyati rivojlanmoqda. Madaniy an'analar, urf-odatlar tarixiy joylarining tiklanishi, dunyodagi aksariyat mamlakatlarda voqea turizmi ostida xalq ijodiyotining rivojlanishi, ularning eksklyuzivligi, o'ziga xosligi, chet eldan kelgan sayyohlarning katta oqimlarining ekzotikligi bilan ajralib turadigan noyob hodisalar bilan bir qatorda dunyoda maxsus mavzu va yo'nalish sifatida sarguzasht turizm bo'yicha ko'plab tadbirlar o'tkazila boshlandi.

Voqelik sarguzasht turizmning ustuvor yo'nalishlaridan yana biri-karnavallardir. Karnavallar sarguzashtlar va o'yin-kulgi (reposcation) degani, maskaradlarning karnavallarda keng tarqalgan turi bo'lib erkaklar va ayollar jozibali kostyumlar va maskalarni kiyib, jozibali va tanib bo'lmaydigan darajada o'tkazilishidir. Dunyoning eng mashhur festivali bu braziliyaliklar karnavalidir. Ushbu milliy bayram mamlakatning noyob hayot tarzi va ruhini aks ettiradi. Turli madaniyatlar va dinlarning birlashishi yangi an'analarning asosi bo'lib, uning toji Braziliya karnavali milliy bayramidir.

Voqelik sarguzasht sayohat turizmi madaniy an'analar, urf-odatlar, xalq ijodiyoti rivoji o'rnini tiklashda muhim ahamiyat kasb etadi. Shunday qilib, bugungi kunda voqelik sarguzash turizmi sayyohlarning istagan narsani o'rganib, biladigan va dam olishni rejalashtirayotgan zamonaviy odamlar orasida mash-

hurlik kasb etadi. Voqealar sarguzasht turizmi ayniqsa, sayyohlar tomonidan tanlangan maxsus tayyorlangan bayramlardir, bunday bayramlarni O'zbekistonda tatbiq etib a'nanaga aylantirish xorijiy sayyohlarning yanada ko'payishiga zamin yaratadi.

Xulosa.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, ko'plab xorij davlatlarda turizm, madaniyat va sport, turizm, yoshlarni qo'llab quvvatlash va sport kabi vazirliklar samarali faoliyat olib bormoqda. Jumladan, turizm zamonaviy va tarixiy obyektlarini samarali boshqarish hamda mazkur sohaga zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etish orqali mamlakatning turizm salohiyatini tubdan oshirishga, turizm xizmatlarining tashqi va ichki bozorlarida marketing tadqiqotlari olib borishga, tarixiy-madaniy merosni keng targ'ib qilishga, mamlakatimizning turizm qiyofasini saqlab qolish va rivojlantirishga, milliy turizm mahsulotlari, brendlarining xalqaro turizm bozorlariga kirib borishiga yo'naltirilgan faol reklama-axborot siyosatini amalga oshiradi. Turizm va sportni rivojlantirish vazirligining tashkil etilishi har ikki soha rivoji uchun ham foydali hisoblanadi. Mamlakatimizda o'tkaziladigan xalqaro yirik sport musobaqalarida ishtirok etish uchun kelgan mehmonlar va sportchilar bellashuvlarda ishtirok etish bilan birga, jannatmakon o'lkamizning diqqatga sazovor joylari hamda qadimiy obidalar bilan tanishish orqali turizm sohasini rivojlanishiga o'z hissasini qo'shadi. Sarguzasht turizmning yana bir muhim turlaridan biri ixtisoslashgan sayohatlarga qaratilgan turizmdir. Ushbu turizm sport turizmining bir qismi sifatida baholanishi ham mumkin

Adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining «Turizm to'g'risida»gi Qonuni. T., 2019.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Turizm tarmog'ini jadal rivojlantirishga oid chora-tadbirlar to'g'risida»gi qarori. T., 2019.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Turizm, sport va madaniy meros sohaslarida davlat boshqaruvi tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi farmoni. T., 2021.
4. Aleynikov, A. V. Turistik mintaqani rivojlantirishda tadbir turizmining o'рни: mahalliy va xorijiy tajriba / A.V.Aleynikova//turizm Milliy akademiyasining Axborotnomasi. 2010.
5. Babkin, A. V. Turizmning maxsus turlari: o'quv qo'llanma. 2010